

Informatie over de Europese Flamingo

Flamingo's behoren tot de familie Phoenicopteridae oftewel flamingo's.

De naam flamingo komt waarschijnlijk van het Latijnse "flamma". Flamingo zou je dus kunnen vertalen met "de vlamme" of "de vuurvogel". In de wetenschappelijke benaming "phoenicopteridae" komt die verwijzing naar de vuurvogel ook weer terug, want de naam is afgeleid van Phoenix, de vuurvogel uit legenden.

Omstreeks 70 miljoen jaar geleden, toen de grote reptielen definitief van de aarde verdwenen waren, ontwikkelde zich een grote verscheidenheid aan zoogdier- en vogelsoorten. Eén van de eerste vogelgroepen die verscheen, was de flamingo-achtige. In de loop der miljoenen jaren is er aan de grondvorm van de flamingo's niet veel veranderd. Waarschijnlijk waren ze zo goed aangepast aan hun leefmilieu dat verdere ontwikkeling niet nodig was. De uiterst gespecialiseerde leefwijze maakt het ook onwaarschijnlijk dat ze ooit voedselconcurrentie van andere vogels hebben moeten duchten. Geen enkele vogel op de hele wereld heeft verhoudingsgewijs zo'n lange nek en zulke lange poten. Bij een gewicht van nauwelijks drie kilo kunnen ze een hoogte bereiken van 1.30 m. Wat de giraffe is onder de zoogdieren, is de flamingo bij de vogels. Zo'n flamingohals heeft 19 wervels. De lange poten zijn voorzien van zwemvliezen. Flamingo's zwemmen niet vaak. De functie van de zwemvliezen is om bij het voedsel zoeken niet weg te zakken in de drassige bodem. Als ze wel zwemmen trekken ze hun poten in en zwemmen dan "als een eend". In rust staan flamingo's meestal op één poot.

Let op !! Daar waar de flamingo de poot buigt zit het enkelgewricht.

Wat is de natuurlijke voeding van flamingo's?

Flamingo's zoeken eten in water met een min of meer hoog zoutgehalte. Water met hoge zoutconcentraties komt voor in meren en moerassen dicht aan de kust en in meren die geen afwatering hebben, zoals woestijn- en bergmeren. Daar waar het water extreem zout is, kunnen andere vogels geen voedsel meer vinden. Alleen flamingo's voelen zich daar nog thuis. Sommige meren hebben een zoutgehalte dat tien maal zo hoog is als dat van zeewater!

In het zoute water kunnen bepaalde micro-organismen zich uitstekend handhaven en vermeerderen, waarschijnlijk omdat het water te zout is voor concurrenten en vijanden. Het gaat hierbij om zoutvliegjes, pekeltkreeftjes, blauwwieren en andere microscopisch kleine waterdiertjes. Een flamingo kan per dag enige tienduizenden van deze micro-organismen opeten. De flamingo's hebben om te drinken graag zoet water in de buurt. Is dat er niet dan behelpen ze zich met licht zout of

regenwater dat ze met hun snavel van hun veren zuigen. De manier waarop flamingo's hun voedsel vergaren is uniek in de vogelwereld. De snavel is eigenlijk een heel fijne zeef. In het midden is de snavel in een bijna rechte hoek naar beneden geknikt. Doet de vogel zijn kop omlaag, dan komt het onderste deel van de snavel horizontaal in het water, met de bovensnavel onder. De snavel wordt geopend en het water kan binnenstromen. Vervolgens wordt de snavel weer gesloten en wordt het water met de tong door de spleten weer naar buiten geperst. De voedseldeeltjes blijven hangen aan de lamellen, waarmee de snavel aan de binnenkant bekleed is en kunnen worden doorgeslikt.

Hoe broeden flamingo's?

Het begin van het broedseizoen kondigt zich aan door toenemende activiteit in de kolonie. Er wordt heel wat afgeruzied en als je goed oplet zie je bewegingen die steeds weer terugkeren. Hiertoe behoren bijvoorbeeld het "vlagvertoon" (de hals wordt uitgestrekt en de kop van links naar rechts op en neer bewogen), het tonen van de binnenzijde van de vleugels, het marcheren en het maken van eetbewegingen. Deze vaste, steeds terugkerende bewegingen noemen we geritualiseerde bewegingen. Het hele gedoe gaat met enorm veel lawaai gepaard. In de natuur heeft dit gedrag waarschijnlijk tot doel om alle vogels op hetzelfde moment in broedstemming te brengen.

Man en vrouw bouwen samen het nest. Met de snavel wordt de modder opgehoopt tot een kegel, met boven in een kuiltje voor het ei. Na ongeveer een week wordt er een ei gelegd en ze beginnen meteen met broeden. Dit gebeurt door beide partners.

Hoe zorgen de flamingo's voor hun kuikens?

Na ongeveer 30 dagen komt het kuiken uit het ei. Als het ei is aangepikt duurt het 24 - 48 uur voordat het kuiken uit het ei kruipt. Het dier is niets meer dan een grijs donsballetje met een klein puntig recht snaveltje en dikke rode poten. Het kan dan nog niet staan. Na een paar dagen steekt het kuiken zijn kop onder de vleugel van zijn ouder uit. Flamingo's vertonen typisch voedergedrag: de oudervogel houdt de snavelpunt in de geopende snavel van het jong.

In het overgangsgebied tussen slokdarm en maag wordt bij beide oudervogels door klieren een vloeistof afgescheiden die rood gekleurd is en die qua samenstelling overeenkomst vertoont met zoogdiermelk. Deze vloeistof bestaat, naast vocht, uit 15% vet, 8% eiwit, 2% koolhydraten en 1% bloed. De rode kleur ontstaat doordat er caroteen en ook wat rode bloedlichaampjes in aanwezig zijn. Na drie dagen tracht het jong te gaan staan. Hij gebruikt hierbij de snavel als derde poot. Na vijf tot acht dagen zijn de poten dunner en zwart. Het jong verlaat het nest en gaat de directe omgeving verkennen. In het begin zijn de ouders nog erg attent en beschermen het tegen de andere flamingo's, die nog op het nest zitten en die naar het jong pikken omdat ze ook hem als indringer beschouwen.

Na twee maanden is het jong half zo hoog als zijn ouders en is de snavel zo gekromd dat het zelf wat voedsel kan gaan zoeken.

Na een maand of drie vinden de flamingo-ouders (in de natuur) het wel genoeg. Het jong moet steeds langer bedelen om nog wat melk te krijgen. Als de ouders geen zin hebben, vliegen ze gewoon weg. In een

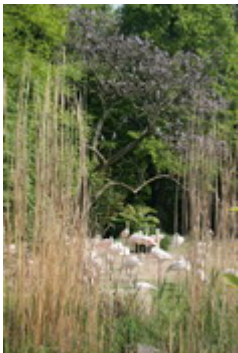
dierentuin kunnen ze echter niet wegvliegen (omdat ze geleewiekt zijn) en het voeden gaat daar meestal veel langer door. Het grijze dons heeft dan plaatsgemaakt voor een bruingrijs verenpak. Aan de onderkant van de vleugels is al wat bescheiden zwart en roze zichtbaar. Na een jaar heeft het dier een lichtroze verenkleed. Alleen de zwarte poten verraden zijn leeftijd. Een tweejarig jong heeft alleen nog zwarte enkels. Pas op vierjarige leeftijd heeft hij

hetzelfde verenpak als zijn ouders.

In de grote broedkolonies in de natuur verzamelen de jonge flamingo's zich in groepen, die door de broedkolonie beginnen te trekken. De oudervogels gaan voedsel zoeken en laten de zorg voor hun jongen aan enkele volwassen flamingo's over (crèchegedrag). Als de ouders 's avonds terugkomen worden de jongen gevoerd. Flamingo's zullen alleen hun eigen jong, dat ze herkennen aan het geluid, voeren.

Blijdorpsituatie van de Europese flamingo

Waar wonen de flamingo's in Blijdorp?

Blijdorp houdt een grote groep Europese flamingo's. Het verblijf bestaat uit een vijver en een gedeelte met zand en gras. In het midden van het verblijf bevindt zich de broedpoel.

Het verblijf is niet overdekt. Om ervoor te zorgen dat de flamingo's niet wegvliegen heeft men hen geleewiekt: binnen 48 uur nadat een kuiken uit het ei is gekropen wordt een stukje van de vleugel, het zogenaamde duimpje, geamputeerd. Deze ingreep is eenmalig en daarom te verkiezen boven het kortwieken, waarbij de buitenste slagpennen worden afgeknipt. Deze groeien echter na de rui weer aan, zodat deze ingreep elk jaar herhaald moet worden.

Elke vogel is geringd en gechipt. De gegevens zijn geregistreerd in het ARKS – systeem (Animal Record Keeping Software). De groep bestaat uit een aantal wildvang dieren dat al vanaf 1960 in de collectie is. Ook lopen er dieren uit eigen kweek rond en zijn er dieren geruild met andere tuinen om voor vers bloed te zorgen.

Krijgen flamingo's jongen in Blijdorp?

De fok met flamingo's, die makkelijk 50 - 60 jaar oud worden, verliep aanvankelijk erg slecht. De noodzaak bestond ook niet. Indien nodig haalde men vroeger gewoon een aantal nieuwe dieren uit de natuur. Dat gebeurt tegenwoordig niet meer. In 1992 startte Blijdorp met gedragsobservaties om de fok beter te laten verlopen. Door dieren te ruilen verkreeg men een homogene groep. Tevens stimuleerde men de balts, waardoor de dieren tegelijkertijd in broedstemming kwamen. Ook hielp men met de bouw van de nesten door de broedpoel "op te schudden" en een begin voor de nestheuvels te maken.

Er werd genoteerd wie het met wie deed en of er geslaagde paringen plaatsvonden. Een geslaagde paring leverde meestal een bevrucht ei op. Een minder geslaagde paring leverde vaak een onbevrucht ei op. Bij ervaren stellen werd soms het bevruchte ei weggehaald en aan een minder ervaren stel gegeven. Het ervaren stel paarde opnieuw en legde daarna opnieuw een ei.

Jonge dieren keken het paar- en broedgedrag af en namen het over.

Doordat het aantal jonge fokstellen toenam werd het wisselen van de eieren overbodig. Wel werd de noodzaak groter om te ruilen met andere tuinen, om inteelt te voorkomen. Driekwart van de groep bestaat nu uit jonge nakweekdieren.

Tijdens het broedseizoen moet het ouderdier op het nest blijven zitten om ei of jong te beschermen. De groep zit dicht op elkaar om elkaar zo veiligheid te bieden. De niet broedende partner staat meestal naast het nest als extra bescherming.

Wat eten flamingo's in Blijdorp?

De flamingo's beschikken altijd over voedsel. Dit wordt achter in het verblijf aangeboden in twee voerbakken die in een ondiep zoutwaterbad staan. Het voedsel bestaat uit pellets, die verschillende plantaardige en dierlijke componenten bevatten. Bijzonder is dat er ook caroteen inzit, dat ervoor zorgt dat de flamingo's hun kleur behouden.

Ter verrijking wordt deze korrel op bepaalde tijden van het jaar drie keer daags in de vijver aangeboden. De pellet blijft namelijk door toegevoegde lucht drijven. Zodoende kan het publiek de natuurlijke wijze van voedsel vergaren zien.

Overdag slapen de flamingo's, maar nooit allemaal tegelijk. Een aantal dieren blijft alert. Rond het middaguur houdt het grootste deel van de groep siësta. Dit gebeurt meestal op een zonnig plekje.

's Nachts zoekt de groep een veilige slaapplek in het vijverwater. Dit vanwege mogelijk gevaar vanaf het land (denk aan roofdieren op zoek naar een lekker hapje).

Is er een binnenverblijf voor de flamingo's?

Als er sprake is van vorst worden de dieren ingesloten in de stal. Dit om pootproblemen (kloven) en mank lopen te voorkomen.

Op een vast tijdstip klappen de verzorgers in de handen om de dieren op stal te krijgen. De oudere dieren, die dit al meerdere keren hebben meegemaakt, weten dat het in de stal aangenaam is en dat er voer op hen wacht. Zij gaan zonder problemen richting stal. De jongere dieren willen niet achterblijven en volgen de groep, na een extra rondje om de poel.

In de winter gaan de flamingo's altijd naar buiten als de conditie van het perk dit toelaat. Dit houdt in dat het perk niet bevroren mag zijn en dat er geen ijs op het water mag liggen. Uitglijden kan leiden tot gebroken poten. En dat betekent meestal het einde van een flamingoleven.

Je kunt goed merken wanneer een flamingo het koud heeft en naar de stal wil: eerst gaat hij tot z'n buik in het water staan om zich warm te houden. En als deze subtiele wenk niet wordt begrepen gaan ze en masse al voor het klappen achter op het straatje staan. Wanneer de staldeuren open zijn gaan ze vrijwillig naar binnen en hoeft de verzorger bij sluitingstijd alleen nog maar de deuren te sluiten.

Zijn flamingo's gauw ziek?

Over het algemeen zijn flamingo's sterke dieren met weinig ziekten. Het breken van poot of hals is meestal funest. Een gebroken vleugel wordt gedeeltelijk geamputeerd. Voor de vrouw is dat verder geen belemmering. Voor een man betekent dit dat hij nooit goed zal kunnen paren. Hij kan eventueel wel als pleegouder zijn bijdrage aan de groep leveren.

De flamingo's worden sinds 2005 geënt tegen vogelgriep. Of ze hier bevattelijk voor zijn, staat niet vast. Wel is het zo dat bij een griepuitbraak de dieren niet preventief geruimd hoeven worden.

De Europese flamingo, de samenvatting

De rose of Europese flamingo

Namen

Latijn	Phoenicopterus ruber roseus
Engels	Greater Flamingo
Duits	

Systematiek

Klasse	Aves - vogels
Orde	Ciconiiformes - reigerachtigen
Familie	Phoenicopterus - flamingo's
Soort	Phoenicopterus ruber roseus

Uiterlijkheden

Gewicht	: ♂ 3 kg en ♀ 2½ kg
Lengte(staand)	: 130 cm
Max. leeftijd	: 50 jaar
Volwassen met	: 1½ - 2 jaar

Verspreidingsgebied

Afrika en Europa (voornamelijk Spanje).

Biotoop

Brakke en zoute kustwateren en alkalische meren.

Natuurlijke voeding

Kreeftjes en eencelligen.

Voortplanting

Eierlegend	
Broedtijd	: 30 dagen
Aantal jongen	: 1
Eigrootte	: 8x5 cm
Zoogtijd	: 3 maanden, in gevangenschap langer

